

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

การเปรียบเทียบทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับต่างๆ¹

A Comparative Study of Dasakantha in Various Versions of The Ramakien

ชลลดา มงคล (Chollada Mongkol)² ปัทมา ทิฆมประเสริฐกุล (Pattama Theekaprasertkul)³

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบตัวละครทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น ได้แก่ ฉบับท้องถิ่นเหนือ คือ ปรัมมเหียร หอระมาน พรหมจักร และลังกาสิบโห ฉบับท้องถิ่นอีสาน ได้แก่ พระลักพระลาม พระรามชาดก และควายทวัระพี และฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตก ได้แก่ ฉบับวัดควนเกย ฉบับวัดท่าแค และฉบับวัดขนอน ในด้านรูปร่างหน้าตา คุณลักษณะ และลักษณะนิสัย ผลการศึกษาพบว่า ในด้านรูปร่างหน้าตา ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น มีเหมือนกัน คือ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องลังกาสิบโหมสิบเศียร ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ทุกฉบับมีรูปร่างงดงาม และทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักรมีร่างแปลงที่น่ากลัว ส่วนรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่แตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ได้แก่ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับไม่ได้เป็นยักษ์และทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดกกำเนิดนามมีหน้าตาประหลาดในด้านคุณลักษณะ พบว่าคุณลักษณะของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีเหมือนกันคือ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักรและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระลักพระลามมีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์และทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับเหนือเรื่องลังกาสิบโหและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับวัดขนอนมีการถอดดวงใจ ส่วนคุณลักษณะที่ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นแตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรัมมเหียรและหอระมาน กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดกและควายทวัระพีถูกสังหารด้วยอาวุธวิเศษและทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักรและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดกเกิดมาพร้อมอาวุธวิเศษ ส่วนด้านลักษณะนิสัย พบว่าลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีเหมือนกัน คือ นิสัยมัวเมาในกามารมณ์ที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับ ท้อแท้กลุ้มใจและสิ้นหวังเมื่อรบแพ้ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับวัดท่าแคและวัดขนอน การต้องการของของผู้อื่นที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับบ้านควนเกย และอาฆาตพยาบาทที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับบ้านควนเกยและวัดท่าแค ส่วนลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่แตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ได้แก่ นิสัยรักศักดิ์ศรีที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรัมมเหียร หอระมานและลังกาสิบโหกับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องควายทวัระพีและระมัดระวังรอบคอบที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดก

คำสำคัญ รูปร่างหน้าตา คุณลักษณะ ลักษณะนิสัย

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิตเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบตัวละครทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับต่างๆ สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งมีอาจารย์ ดร. ปัทมา ทิฆมประเสริฐกุล เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

² นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

³ อาจารย์ ดร. ปัทมา ทิฆมประเสริฐกุล เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

This article aims at comparing in shape , attribute and characteristic of Dasakantha in the Ramakien , the thai version , written by King Rama I with local versions of the Ramakien : 1. The Northern versions are Paramahien , Horaman , Phromacak and Langka Sip Ho. 2. The Northeastern versions are Phra Lak-Phra Lam , Phra Ram Chadok and Kway Tuaraphee. 3. The Southern and Western versions are that of the Khuan Koei Village , Tha Khair Temple and Kha Norn Temple. The results of this study reveals that the shape , the same shape of Dasakantha in King Rama I version and local versions are he has ten head in The Northern versions “Langka Sip Ho” , he’s handsome in all versions and he has the conversion that scary in The Northern versions “Phromacak”. The different shape of Dasakantha in King Rama I version and local versions are he isn’t a giant in all versions and he was born looks strange in The Northeastern versions “Phra Ram Chadok”. In attribute of Dasakantha , the same attribute of Dasakantha in King Rama I version and local versions are he has knowledge The Northern versions “Phromacak” and The Northeastern versions “Phra Lak-Phra Lam” and he removed his heart from his body in The Northern versions “Langka Sip Ho” and The Southern and Western versions “Kha Norn Temple”. The different attribute of Dasakantha in King Rama I version and local versions are he was killed by a special weapon in The Northern versions “Paramahien”, “Horaman” and The Northeastern versions “Phra Ram Chadok” and “Kway Tuaraphee” , and he was born with weapon in The Northern versions “Phromacak” and The Northeastern versions “Phra Ram Chadok”. In characteristic of Dasakantha , the same characteristic of Dasakantha in King Rama I version and local versions are he’s voluptuary in all versions ,. he often discouraged when he lose in war in The Southern and Western versions “Tha Khair Temple” and “Kha Norn Temple” , he want things of others in The Southern and Western versions “Khuan Koei Village” and he vengeful and he feud others in The Southern and Western versions “Khuan Koei Village” and “Tha Khair Temple”. The different characteristic of Dasakantha in King Rama I version and Local versions are he treat the honor in The Northern versions “Paramahien”, “Horaman” , “Langka Sip Ho” and The Northeastern versions “Kway Tuaraphee” and he carefully in The Northeastern versions “Phra Ram Chadok”.

Keywords: Appearance, Attribute, Characteristic

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

มหากาพย์รามายณะเป็นวรรณคดีศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกพันกับเรื่องของศาสนาในประเทศอินเดียที่มีต้นกำเนิดจากเรื่องเล่าของพวกชนเผ่าอารยะและมีการเล่าสืบต่อกันมาอย่างยาวนานในลักษณะของ ‘อักษาน’ หรือสำหรับร้องเล่นคล้ายเสภาของไทย เรื่องของพระรามมีลักษณะเป็นนิทานวีรบุรุษและแพร่กระจายไปในหลายดินแดน รวมทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ในประเทศไทยก็มีเรื่องของพระรามด้วยเช่นกันรู้จักกันในชื่อรามเกียรติ์ ซึ่งปรากฏการแพร่กระจายไปทั่วทุกภาค รามเกียรติ์ของไทยมีที่มาจากการผสมผสานเรื่องพระราม ทั้งจากเรื่องพระรามที่เกิดขึ้นก่อนรามายณะของวาลมีกิ รามายณะของทมิฬ เบงกาลี มลายู นอกจากนี้ยังผสมผสานคติความเชื่อของคนไทยอีกด้วย จนกลายเป็นรามเกียรติ์ของไทย (สมพร สิงห์โต, 2517 : 91)

รามเกียรติ์เป็นวรรณคดีเรื่องสำคัญในสังคมไทย พระมหากษัตริย์หลายพระองค์ให้ความสำคัญในการแต่งรามเกียรติ์เกือบทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะในสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์หลายพระองค์ทรงพระราชนิพนธ์หรือโปรดให้ประชุมราชกวีแต่งเรื่องรามเกียรติ์ไว้ในสมัยอยุธยาปรากฏเรื่องรามเกียรติ์ 2 ส่วน คือ คำพากย์รามเกียรติ์ และบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ในสมัยกรุงธนบุรีมีรามเกียรติ์ส่วนบทละคร ส่วนสมัยรัตนโกสินทร์มีรามเกียรติ์ปรากฏหลายส่วน ส่วนที่มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ตลอดตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง คือ รามเกียรติ์ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ในสมัยต่อมามีรามเกียรติ์ฉบับพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) โปรดให้มีการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) ปรากฏโคลงประกอบภาพเรื่องรามเกียรติ์จำนวน 154 บท นอกจากนี้ยังมีรามเกียรติ์ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงมีพระราชดำริให้แต่งโคลงประกอบภาพรามเกียรติ์เพื่อจารึกที่เสาระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ส่วนในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ทรงพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ไว้ 2 ลักษณะ คือ เป็นบทเบิกโรง 3 ตอน กับเป็นบทละครดึกดำบรรพ์ ซึ่งใช้ในการแสดงโขน มีจำนวน 12 ตอน

นอกจากรามเกียรติ์ฉบับหลวงหรือฉบับภาคกลาง ในประเทศไทยยังปรากฏเรื่องพระรามฉบับท้องถิ่นอีกมากมาย ในแต่ละท้องถิ่นมีการเล่าเรื่องพระรามแตกต่างกันซึ่งแปรผันไปตามวัฒนธรรมและภาษาเฉพาะของถิ่นนั้นๆ เรื่องพระรามในแต่ละท้องถิ่นจึงมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน และมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะสะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นในอดีต รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีทั้งฉบับท้องถิ่นเหนืออีสานใต้และตะวันตก โดยมีเนื้อหาที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกับรามเกียรติ์ฉบับหลวง

ตัวละครหนึ่งที่น่าสนใจในเรื่องรามเกียรติ์คือทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์เป็นตัวละครปรปักษ์กับพระรามที่สร้างอุปสรรค คือ การลักนางสีดาไป ทำให้พระรามได้แสดงความเป็นวีรบุรุษที่ยกกองทัพไปรบจนชนะกองทัพยักษ์ได้ในที่สุด ทศกัณฐ์จึงเป็นตัวละครสำคัญในรามเกียรติ์ รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นต่างๆ สร้างตัวละครทศกัณฐ์โดยการแสดงให้เห็นรูปร่างหน้าตา คุณลักษณะ และลักษณะนิสัยที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกับรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ได้อย่างน่าสนใจ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นในด้านรูปร่างหน้าตา คุณลักษณะและลักษณะนิสัย เพื่อให้เข้าใจความคิดในการสร้างตัวละครทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นได้ชัดเจนขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบตัวละครทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับฉบับท้องถิ่นในด้านรูปร่างหน้าตา คุณลักษณะ และลักษณะนิสัย

สมมติฐานของการศึกษา

ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีรูปร่างหน้าตา คุณลักษณะและลักษณะนิสัยทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ลักษณะที่เหมือนกันเป็นลักษณะสำคัญของตัวละครทศกัณฐ์ ส่วนลักษณะที่ต่างกันเป็นลักษณะที่รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ในการแต่งและขนาดของเรื่อง

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. บทละครรามเกียรติ์ฉบับพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ฉบับตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แสงดาว ปีพ.ศ. 2558 ผู้ศึกษาจะใช้รามเกียรติ์ฉบับนี้เป็นหลักในการศึกษาเปรียบเทียบ เพราะเป็นฉบับที่มีเนื้อความสมบูรณ์ที่สุด

2. รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น

2.1 รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือหรือล้านนา

2.1.1 ปรีมมเหียร ฉบับตีพิมพ์โดยหน่วยส่งเสริมศิลปศึกษาและวัฒนธรรมล้านนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีพ.ศ. 2527

2.1.2 หอราชนา ฉบับตีพิมพ์โดยหน่วยส่งเสริมศิลปศึกษาและวัฒนธรรมล้านนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีพ.ศ. 2527

2.1.3 พรหมจักร ฉบับปริวรรตโดยสิงฆะ วรรณสัย ปีพ.ศ. 2522

2.1.4 ลังกาสิบโท ฉบับแปลและเรียบเรียงโดยม.ศรีบุษรา ปีพ.ศ. 2534

2.2 รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสาน

2.2.1 พระลักพระลาม ฉบับตรวจชำระโดยพระอริยานุวัตร เขมจารีเถระ ตีพิมพ์โดยมูลนิธิเสฐียรโกเศศ - นาคะประทีป ปีพ.ศ. 2518

2.2.2 พระรามชาดก ฉบับถอดความบรรยายจากหนังสือเทศน์ โดยพระสารประเสริฐกับหลวงศรีอมรญาณ ปีพ.ศ.2507

2.2.3 ควายทัวระพี ฉบับตีพิมพ์ในวิทยานิพนธ์เรื่องการวิเคราะห์หุ่นมาโนราห์ในรามเกียรติ์ฉบับต่างๆ ของพัชลินจ์ จินนุ่น ปีพ.ศ. 2547

2.3 รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตก

2.3.1 รามเกียรติ์ฉบับวัดควนเกย ฉบับตีพิมพ์ในงานวิจัยเรื่องรามเกียรติ์กับวรรณกรรมในท้องถิ่นภาคใต้ของฉันทัส ทองช่วย ปีพ.ศ. 2522

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

2.3.2 รามเกียรติ์ฉบับวัดท่าแค ฉบับตีพิมพ์ในงานวิจัยเรื่องรามเกียรติ์กับวรรณกรรมในท้องถิ่นภาคใต้ของฉันทส ทองช่วย ปีพ.ศ. 2522

2.3.3 รามเกียรติ์ฉบับวัดขนอน ฉบับตีพิมพ์ในหนังสือวรรณกรรมประกอบการเล่นหนังใหญ่ วัดขนอน จังหวัดราชบุรีโดยผะอับ โปะะเกษณะ ปีพ.ศ. 2520

ผลการศึกษา

ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือ อีสาน ได้และตะวันตกทุกฉบับเป็นตัวละครที่มีฐานะเป็นกษัตริย์ และมีรูปร่างหน้าตางดงาม นอกจากนี้ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับทศกัณฐ์ได้พรากนางสีดาไปจากพระราม ทำให้พระรามต้องยกกองทัพไปรบและสังหารทศกัณฐ์ได้ในที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับทศกัณฐ์ที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 อย่างไรก็ตาม รายละเอียดของตัวละครทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นก็มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบทศกัณฐ์ในด้านรูปร่างหน้าตา คุณลักษณะ และลักษณะนิสัยมีดังนี้

1. รูปร่างหน้าตา เมื่อเปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นแล้ว พบว่าทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจากรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

1.1 ความเหมือน ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีรูปร่างหน้าตาที่เหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

1.1.1 รูปร่าง แม้ว่าทศกัณฐ์จะมีรูปร่างหน้าตาเป็นยักษ์ แต่ทศกัณฐ์ก็เป็นยักษ์ที่มีรูปร่างหน้าตาดีงาม จะเห็นได้จากการบรรยายรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ที่งดงามเหมือนเทวดาในหลายครั้ง เช่น “งามดังพรหมเมศฤทธิรอน” (บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 1, 2558 : 795) “ดังองค์เวสสุวรรณฤทธิรอน” (บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 2, 2558 : 459) ซึ่งเหมือนกับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น 5 ฉบับ ได้แก่ รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรัมมเหียร หอมนาน และพรหมจักร และรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระลักพระลามและควายท้าวระพี กวีกล่าวถึงรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ว่าเป็นกษัตริย์ที่มีรูปร่างหน้าตาดีงาม เช่น ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักร กวีบรรยายรูปร่างลักษณะโดยกวีนิพนธ์ของพระยาวิโรหาราชว่า มีรูปร่างมบริสุทธ์ ดังคำประพันธ์ที่ว่า “แล้วก็ประสูติออกมาจากท้องแม่เป็นอันบริสุทธิ์ใสงามปราศจากมลทินแล” (พรหมจักร, 2522 : 3) ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระลักพระลาม กวีบรรยายว่าฮาบมะนาสวนมีรูปร่างงดงามเหมือนพระอินทร์สร้างขึ้นมา ดังความว่า “ดูงามแท้เสมอดั่งอินทร์เขียนเขากี่ซีกกันแลอุปญาสวนเจ้า” (พระลักพระลาม, 2518 : 125) เป็นต้น

1.1.2 มีสิบเศียร ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ทศกัณฐ์เป็นพญายักษ์ครองกรุงลงกา มีสิบเศียรสิบหน้า ยี่สิบกร เป็นวงศ์พรหมที่มีฤทธิ์มากและแปลงกายได้ ดังคำประพันธ์ว่า “ชื่อทศกัณฐ์กุมาร สิบเศียรสิบหน้า ยี่สิบกร” (บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 1, 2558 : 113) ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่มีสิบเศียรเหมือนกับในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องลังกาสิบโห ภูมิฉกในเรื่องลังกาสิบโหมีสิบหัว ยี่สิบตา และยี่สิบหู ดังบทประพันธ์ที่ว่า “เมื่อครบกำหนดทศมาส นางก็ให้กำเนิดลูกชาย คนที่ 1 มีสิบหัว หัวที่ 1 ช่างพูดจาภาษาคน หัวนอกนั้นพูดไม่ได้ มีนัยน์ตา 20 ดวงตา มีหู 20 หู” (ลังกาสิบโห, 2534 : 15)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

1.1.3 มีร่างแปลงที่น่ากลัว ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กวีได้บรรยายลักษณะร่างแปลงของ ทศกัณฐ์ที่น่ากลัว ปรากฏในเหตุการณ์ที่ทศกัณฐ์โกรธ เพราะเห็นนางสาคูถูกทำร้ายกลับมาอย่างลงกา ดังความว่า

กลับเป็นสปีพัตร์ยี่สิบกร	สูงจอมอัมพรเวหา
กายนั้นใหญ่หลวงมหิมา	ดุตั้งภูผาอัศรรณ
สปีพัตร์แปลงเนตรยี่สิบดวง	โชติช่วงดั่งแสงสุริย์ฉาน
สปีปากกระดากลิ้นเคี้ยวฟัน	เสียงสนั่นดังเขาพระเมรุทรุด

(บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 1, 2558 : 629)

ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักร พระยาวิโรหาราชาก็มีร่างแปลงที่น่ากลัวเช่นเดียวกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 โดยกวีบรรยายไว้ว่า “มีหัวได้ 10 อันสุมกระจุกหัวคำแดงและใส่สร้อยสอดสังวาลย้อยห้อยทั้งสิบ แล้วมีตาแดงเสมอไฟเหลื่อมมะมาบ มันก็กำดาบแก้วกัญไชยยื่นมาหั่นแล ตีนก็สับเกิบแก้ว” (พรหมจักร, 2522 : 110)

1.2 ความแตกต่าง ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีรูปร่างหน้าตาที่แตกต่างกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

1.2.1 ไม่ได้เป็นยักษ์ กวีผู้แต่งเรื่องรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับไม่ได้ระบุว่าทศกัณฐ์เป็นยักษ์ เช่น ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรีมเหียร กวีได้กล่าวถึงรูปร่างลักษณะของราภนาสวรเพียงว่าเป็นกษัตริย์ที่มีรูปร่างงดงาม แต่ไม่มีการระบุว่าราภนาสวรเป็นยักษ์ ดังความว่า “ราภนาสวรนั้นว่ามีฤทธิเดชานุภาพมากนักแลมีรูปโฉมอันงามยิ่งนัก หากคนในโลกนี้จักเปรียบเทียบกับได้ว่าอัน” (ปรีมเหียร หอราณ, 2527 : 36) เหตุการณ์ในตอนนั้นปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องหอราณเช่นกัน กวีบรรยายรูปร่างหน้าตาของราภนาสวรว่างดงาม แต่ไม่ได้ระบุเป็นยักษ์ ดังความว่า “ราภนาสวรนี้เสียงว่ามีฤทธิเดชานุภาพมากและมีรูปอันงามมากนัก หากคนในโลกนี้จักมาเปรียบเทียบกับได้ว่าอัน” (ปรีมเหียร หอราณ, 2527 : 81) เป็นต้น

1.2.2 กำเนิดมีหน้าตาประหลาด ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดก ราภนาสวรเกิดมามีรูปร่างหน้าตาประหลาด มีการระบุรูปร่างหน้าตาของราภนาสวรเมื่อแรกเกิดไว้ว่า “ครบกกำหนดก็ประสูติกุมาร รูปร่างผิดปกติไม่มีแขนขา” (พระรามชาดก, 2407 : 3) ลักษณะของราภนาสวรนี้แตกต่างกับรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 อย่างชัดเจน

ในการศึกษาเปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นพบว่ามีความเหมือนและความแตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาพบว่า กวีผู้แต่งรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นได้และตะวันตก ได้แก่ รามเกียรติ์ฉบับวัดควนเกย รามเกียรติ์ฉบับวัดท่าแค และรามเกียรติ์ฉบับวัดขนอนไม่ได้กล่าวถึงรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นได้มีการประพันธ์โดยการดัดตนมาแต่งเพื่อประกอบการแสดงของท้องถิ่นเฉพาะเหตุการณ์สู้รบที่สร้างความสนุกสนานให้กับผู้ชม ทำให้ไม่มีการแสดงให้เห็นลักษณะรูปร่างของทศกัณฐ์เหมือนในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอื่นๆ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ตารางสรุปการเปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น

รูปร่างหน้าตา	ฉบับรัชกาลที่ 1	ฉบับท้องถิ่นเหนือ				ฉบับท้องถิ่นอีสาน			ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตก		
		ปรีมเมเหียร	หอรมาน	พรหมจักร	ลังกาสิโ	พระลักพระลาม	พระรามชาตก	ควายทวัระพี	บ้านควนเกย	วัดท่าแค	วัดขนอน
1.รูปร่าง	/	/	/	/	-	/	-	/	-	-	-
2.มีลิบเศียร	/	-	-	-	/	-	-	-	-	-	-
3.มีร่างแปลงที่นากลัว	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-
4.ไม่ได้เป็นยักษ์	-	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5.กำเนิดมามีหน้าตาประหลาด	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	-

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นได้ว่า ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีรูปร่างหน้าตาที่งดงาม ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรีมเมเหียร หอรมาน พรหมจักร และรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระลักพระลามและควายทวัระพี ทศกัณฐ์ที่มีลิบเศียรปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องลังกาสิโ ทศกัณฐ์ที่มีร่างแปลงที่นากลัวปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักร ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเดียวกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 อย่างไรก็ตาม ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นปรากฏรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ที่แตกต่างไปจากรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับยังไม่ได้เป็นยักษ์ และทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาตกกำเนิดมามีหน้าตาประหลาด

2. คุณลักษณะ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่าคุณลักษณะไว้ว่า เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 253) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาศึกษาคุณลักษณะในความหมายของลักษณะพิเศษหรือความสามารถของตัวละครทศกัณฐ์จากการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น พบว่ามีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ดังนี้

2.1 ความเหมือน ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีคุณลักษณะที่เหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

2.1.1 มีความรู้ในศาสตร์และศิลป์ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 มีคุณลักษณะคือสำเร็จการศึกษาและมีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์จากการไปศึกษาเล่าเรียนวิชากับฤๅษีโคบุตรตั้งแต่อายุได้ 14 ปีจนมีความรู้ในตำราไตรเพทเวทมนตร์ และการยิงธนู ดังความว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ว่องไวในทีนุศร
ทั้งไตรเพทเวทมนตร์สิ่งใด

ชำนาญกรยิงแม่นยำหาผิดไม่
ก็จำได้ด้วยไวปัญญา

(บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 1 , 2558 : 115)

ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักรและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระลักพระลามมีความรู้ในศาสตร์และศิลป์เหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กล่าวคือ พระยาวิโร-หาราชาในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักรมีการศึกษาทั้งศาสตร์และศิลป์ จนจบไตรเพท ดังความว่า “ส่วนอันว่าเจ้าราชกุมารตนนั้น ก็จำเรียวใหญ่ขึ้นมา 2 ปี 3 ปี ก็จับรู้อย่างศาสตรศิลป์ทิพพมนต์มากนักหั้นแล ...มีอายุได้ 16 ปีนั้น ก็ทรงรูปอันงามยิ่งนักและจบไตรเพททั้งมวลหั้นแล” (พรหมจักร, 2522 : 3) ส่วนในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระลักพระลาม ฮาบมะนาสวณได้ไปเรียนวิชากับพระอินทร์ ทำให้กลายเป็นผู้ที่มีเวทมนตร์เก่งกล้า ดังความว่า “เทโวให้อินทาเทวราช พระก็สอนสั่งให้มนต์แก้วศาสตรศิลป์ เมื่อนั้น ผู้ผ่านพ้นพญาฮาบมะนาสวณ เขียนอาคมชู้อันจอมเจ้า ท้าวก็กลับเพศแล้วเฮ้อฮีบอำลา” (พระลักพระลาม, 2518 : 2)

2.1.2 การถอดดวงใจ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 มีการถอดดวงใจ โดยพระ-ฤๅษีโคบุตรช่วยถอดดวงใจทศกัณฐ์ใส่ไว้ในกล่องดวงใจและเก็บรักษาไว้ ทำให้ไม่มีใครสามารถสังหารทศกัณฐ์ได้ ความตอนนี้นำปรากฏในเรื่องรามเกียรติ์ตอนที่พิเภกอธิบายถึงสาเหตุที่กองทัพพระรามไม่สามารถสังหารทศกัณฐ์ได้ ดังนี้

อันทศเศียรกุ่มภันท์
ด้วยพระโคบุตรทรงญาณ
ตั้งซึ่งพิธีกระลาภิจ
ออกมาใส่กล่องรัตนา

ไม่ม้วยชีวันสังขาร
อาจารย์ขององค์สุรา
ถอดจิตจากกายยักษ์
แล้วเอาศีลาปะกับไว้

(บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 2 , 2558 : 412)

ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องลังกาสิโหนและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นตะวันตกฉบับวัดชนอนมีการถอดดวงใจไว้ในอกร่างกายเหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กล่าวคือ ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องลังกาสิโหน ฤๅษีมัจฉาถอดหัวใจใส่ไว้ในธนูดวงใจ ดังความว่า “พญาฤๅษีมัจฉาถูกยิงด้วยศรหลายครั้ง แต่ไม่ตายวายชีวา ก็เพราะว่าพญาฤๅษีมัจฉาถอดดวงใจใส่ไว้ในธนูดวงใจ” (พรหมจักร, 2522 : 75) ส่วนทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นตะวันตกฉบับวัดชนอนมีการถอดดวงใจไว้ในอกร่างกาย ดังคำประพันธ์ที่ว่า “ท้าวราพนาสุรัสวดีศรีวิวงศ์ พระองค์ต้องศรกายก็ประทุเหมือนรวงผึ้งและร่างแหก็มีปาน แต่พระยามารมิได้สิ้นชีวิต เหตุเพราะถอดดวงจิตไว้ในอกกาย” (วรรณกรรมประกอบการเล่นหนังใหญ่วัดชนอน จังหวัดราชบุรี, 2520 : 131)

2.2 ความแตกต่าง ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีคุณลักษณะที่แตกต่างกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

2.2.1 ถูกสังหารจากการใช้อาวุธวิเศษ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 มีการถอดดวงใจใส่ไว้ในกล่องดวงใจ แต่ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรัมเมเหียรและหอรมาน และรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดกและควายท้าวระพี พระรามต้องใช้อาวุธวิเศษสังหารทศกัณฐ์ได้แก่ ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรัมเมเหียรใช้ธนูวิชชิตพล รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องหอรมานใช้ปืนทศพลคราวชิระ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ส่วนในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องควายท้าวระพีใช้ปืนทัดสะพน และในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามขาดกใช้ปืนวชิรเพชร

2.2.2 เกิดมาพร้อมอาวุธวิเศษ วิโรหาราชะในเรื่องพรหมจักรกำเนิดมาพร้อมอาวุธวิเศษ 3 สิ่ง ได้แก่ รองเท้าทิพย์ ดาบสรีกัญไชย และกงธนุทิพย์ ดังความว่า “นางก็ทรงศัพพะได้ 10 เดือน แล้วก็ประสูติออกมาจากท้องแม่ เป็นอันประสูติใสงามปราศจากมลละมุลทินแล อันว่าเครื่องทิพย์ 3 ประการคือว่า เกือบดินทิพย์ ดาบสรีกัญไชยและกงธนุทิพย์ ก็เกิดมีแก่กุมมารผู้นั้นแล” (พรหมจักร, 2522 : 3) ส่วนราพณาสวรในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามขาดกกำเนิดมาพร้อมกับอาวุธวิเศษ 2 สิ่ง คือ ธนูและดาบของจ้าว ดังความว่า “กุมารมีรูปร่างงดงามยิ่งนัก มีมือถือธนูศิลป์และดาบของจ้าวออกมาด้วย” (พระรามขาดก, 2507 : 6-7) คุณลักษณะนี้ไม่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1

ตารางสรุปการเปรียบเทียบคุณลักษณะของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น

คุณลักษณะ	ฉบับรัชกาลที่ 1	ฉบับท้องถิ่นเหนือ				ฉบับท้องถิ่นอีสาน			ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตก		
		ปรัมเมเทียร	หอรมาน	พรหมจักร	ลังกาสิบโท	พระลักพระลาม	พระรามขาดก	ควายท้าวระพี	บ้านความเกย	วัดท่าแค	วัดพนอน
1.มีความรู้ในศาสตร์และศิลป์	/	-	-	/	-	/	-	-	-	-	-
2.ถอดดวงใจ	/	-	-	-	/	-	-	-	-	-	/
3.ถูกสังหารจากการใช้อาวุธวิเศษ	-	/	/	-	-	-	/	/	-	-	-
4.เกิดมาพร้อมอาวุธวิเศษ	-	-	-	/	-	-	/	-	-	-	-

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปคุณลักษณะของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นได้ว่า ทศกัณฐ์ที่มีความรู้ในศาสตร์และศิลป์ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักรและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระลักพระลาม ทศกัณฐ์ที่สามารถถอดดวงใจได้ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องลังกาสิบโทและรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับวัดพนอน คุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่เหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ส่วนคุณลักษณะที่แตกต่างกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ได้แก่ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรัมเมเทียรและหอรมาน และรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามขาดกและควายท้าวระพีถูกสังหารด้วยอาวุธวิเศษ และทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักร และรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามขาดกเกิดมาพร้อมอาวุธวิเศษ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

3. ลักษณะนิสัย เมื่อเปรียบเทียบลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นแล้ว พบว่าทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจากรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

3.1 ความเหมือน ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีลักษณะนิสัยที่เหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

3.1.1 มัวเมาในกามารมณ์ ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ทศกัณฐ์มีเมีย 2 คน คือ นางมณโฑ และนางอัคคี และยังมีนางสนมอีกแปดหมื่นสี่พันคน อย่างไรก็ตาม ทศกัณฐ์ก็ยังมัวเมอมัวเมาในกามารมณ์ เมื่อทศกัณฐ์ท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ ทศกัณฐ์ก็จะสมพาสกับผู้หญิงทั้งมนุษย์และอมมนุษย์จำนวนมากจนมีบุตรหลายคน เช่น ทศศิริวันกับทศศิริธรที่เกิดกับนางข้าง นางสุพรรณมัจฉาที่เกิดจากนางปลา เป็นต้น นอกจากนี้ นิสัยมัวเมาในกามารมณ์ของทศกัณฐ์ยังเป็นเหตุให้ทศกัณฐ์ไปปลักนางสีดามา จนทำให้เกิดสงครามที่นางวงศ์ยกทัพไปสู่ความพินาศในที่สุด ส่วนทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับมีลักษณะนิสัยมัวเมาในกามารมณ์ เห็นได้จากการที่เนื้อเรื่องของรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับมีตอนที่ทศกัณฐ์ปลักนางสีดาเหมือนกัน เช่น ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักร พระยาวิโรหาราชได้ยินคำพรรณนารูปร่างหน้าตาของนางสีดาจากพรานป่าจึงต้องการได้นางสีดามาเป็นภรรยา ดังความว่า “เมื่อนั้นพระยาก็คมีตณหาราคะความวิตกกังวลกับด้วยนางผู้นั้นอยู่ใ้ใจ ก็บอจกอยู่ได้หมื่นตน ก็ผุดลุกผุดนั่งท่องเที่ยวไปมาอยู่” (พรหมจักร, 2522 : 44) ในเรื่องลังกาสิบโหม ภูมิจักเดินทางท่องเที่ยวจนได้พบกับนางเทพธิดาสิดาที่ถือศีลภาวนาอยู่ใต้ต้นนาฬิลาภ ภูมิจักก็เข้าไปเกี้ยวพาราสีนางทันที ดังความว่า “ภูมิจักได้นั่งรถทิพย์ไปเที่ยวเมืองหิมพานต์ ได้พบนางเทพธิดาชื่อ “ลิดา” ซึ่งถือศีลภาวนาอยู่ใต้ต้นนาฬิลาภ ภูมิจักก็เกี้ยวพาราสีนาง พยายามหนีขอกซ่อนไปเมืองสวรรค์และเมืองไอโสณ ภูมิจักก็ตามไปได้” (ลังกาสิบโหม, 2534 : 24) เป็นต้น

3.1.2 ท้อแท้กลุ่มใจ และสิ้นหวังเมื่อรบแพ้ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 มีนิสัยท้อแท้กลุ่มใจและสิ้นหวังเมื่อรบแพ้ หลายครั้งที่ทศกัณฐ์รบแพ้จะกลุ่มใจและพรรณนาอารมณ์ท้อแท้สิ้นหวัง รวมทั้งความเสียใจในวงศ์ตระกูลของตนเองที่เสียชีวิตไปในสงครามเสมอ เช่น ในตอนที่พาลีเทพบุตรมาทำลายพิธิเผารูปเทวดาและซุบซอกกบิลพัทและทศกัณฐ์สู้ไม่ได้จนต้องหนีกลับเมือง ทศกัณฐ์ก็กลุ่มใจ ท้อถอย ท้อแท้ในการทำสงคราม แสดงให้เห็นว่า แม้ทศกัณฐ์จะเป็นยักษ์ที่ยิ่งพระนางและเชื่อมั่นในฤทธิ์ของตนเองมาอย่างยาวนาน และมีพฤติกรรมเกะกะระรานเป็นอันธพาล แต่เมื่อต้องพบกับความพ่ายแพ้หลายครั้ง ทศกัณฐ์ก็มีอารมณ์ด้านที่อ่อนไหวไม่ต่างไปจากบุคคลทั่วไป

ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นได้และตะวันตกมีลักษณะนิสัยท้อแท้กลุ่มใจและสิ้นหวังเมื่อรบแพ้เหมือนทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ได้แก่ ในรามเกียรติ์ฉบับวัดท่าแค กวีได้แสดงให้เห็นว่าทศกัณฐ์มีนิสัยท้อแท้กลุ่มใจเมื่อรบแพ้ในตอนหนึ่งที่ทศกัณฐ์รบแพ้เทพบุตรพาลีที่มาทำลายพิธิเผารูปเทวดา ดังความว่า

ลตองค์ลงเหนือบรรจรณ์	พระกรกายพักรโหให้
แสนทุกข์สะท้อนอนใจ	ฤทัยเราร้อนพันทวี
-----	-----
โออินิจจาตัวกู	ต้องวายอยู่ในสมุทรใหญ่
จะทำกิจพิถีสิ่งใด	ก็ไม่ได้สมอารมณ์คิด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

(รามเกียรติ์กับวรรณกรรมในท้องถิ่นภาคใต้, 2522 : 216)

ลักษณะนิสัยท้อแท้กลัวและสิ้นหวังเมื่อรบแพ้ของทศกัณฐ์นี้ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับวัดขนอนด้วยเช่นกัน ดังความว่า

ไอ้แสนเสียดายวงศา แต่ล้วนศกดา
สำหรับจะปล้นปลอมสวรรค์

คิดไปไม่สมใจฉวีล
รุ่มร้อนกายิน
เพียงอสุชลคลอคลอง

(วรรณกรรมประกอบการเล่นหนังใหญ่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี, 2520 : 61)

3.1.3 ต้องการของของผู้อื่น ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 มีนิสัยต้องการของของผู้อื่น ทศกัณฐ์ต้องการของของผู้อื่นหลายครั้งและลงมือแย่งชิง รวมทั้งทำร้ายเจ้าของของสิ่งนั้นอีกด้วย เช่น ทศกัณฐ์ต้องการบุษบกแก้วของกุเปริน ผู้เป็นพี่ชายของตนเอง ทศกัณฐ์จึงคิดลงมือแย่งชิง ดังความว่า

ให้คิดอิจฉาธรรม แก่กุเปรินเชษฐา
ว่าองค์สมเด็จพระบิดา ยกมหาบุษบกให้ไป
ตัวกูก็ทรงสิทธิศักดิ์ จะโหมหักชิงคืนมาให้ได้

(บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 1, 2558 : 214)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าทศกัณฐ์มีนิสัยต้องการชิงของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง นอกจากเหตุการณ์ที่ทศกัณฐ์ชิงบุษบกแก้วของกุเปรินนี้แล้ว นิสัยต้องการของของผู้อื่นของทศกัณฐ์ยังแสดงให้เห็นผ่านเหตุการณ์ที่ทศกัณฐ์ชิงนางสีดามาจากพระราม จนทำให้เกิดสงครามในเวลาต่อมา

ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้ฉบับวัดควนเกยมีการแสดงให้เห็นนิสัยต้องการของของผู้อื่นของทศกัณฐ์เหมือนในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ ในตอนที่พระฤาษียกนางมณฑิลาให้พาลี ทศกัณฐ์ก็แปลงกายสวมรอยเป็นพาลีไปรับนางมณฑิลาจากพระฤาษี เพราะอิจฉาพาลีที่ได้นางมณฑิลาเป็นภรรยา ดังความว่า

จึงทำนทศกัณฐ์	สำนักตริภัน	โมโหทรชน	
รุ่งเช้าเจ้าแต่ง	รถรับแต่งตัว	นิรมิตปิดตน	เหมือนทำนพาลี
ไปหาอาจารย์	ทำนให้ชำนานู	เจรจาพาที	
ดาบสแลเห็น	ว่าทำนพาลี	ให้นางเทวีมโหฬาร	

(รามเกียรติ์กับวรรณกรรมในท้องถิ่นภาคใต้, 2522 : 184)

3.1.4 อาฆาตพยาบาท ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 เป็นผู้ที่มีความอาฆาตพยาบาท ทศกัณฐ์มีนิสัยผูกใจเจ็บและต้องการให้คนที่ตนเองเกลียดถึงแก่ความตาย โดยเฉพาะพิเภก น้องชายร่วมอุทรที่ตนขับไล่ออกจากเมืองลงจากพิเภกไปสวามิภักดิ์กับฝ่ายพระราม และช่วยพระรามในการทำสงครามหลายครั้ง ทศกัณฐ์จึงยังอาฆาตพยาบาทพิเภกมากขึ้น และต้องการสังหารพิเภก ดังคำประพันธ์ตอนหนึ่งว่า

อันไอ้พิเภกอสูรา ดังเจตตกายาเป็นนิจไป
จะทำสิ่งใดก็ล่วงรู้ มั่นบอกศัตรูให้แก้ไข
ญาติมิตรก็ไม่คิดอาลัย หมายถึงเป็นใหญ่ในเมืองมาร
พรุ่งนี้ที่จะยกพลขึ้นรบ ไปฆ่ามันให้ม้วยสังขาร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

(บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 2, 2558 : 314)

ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับบ้านควนเกยและฉบับวัดท่าแค ทศกัณฐ์มีนิสัยอาฆาตพยาบาทผู้อื่นเหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กล่าวคือ ในรามเกียรติ์ฉบับบ้านควนเกย ทศกัณฐ์อาฆาตแค้นพาลีมากในการแย่งชิงนางมณโฑกัน จึงพานางมณโฑขึ้นรถเหาะข้ามเมืองขีดขินเพื่อให้พาลีเสียตบะ ดังความว่า

เมื่อนั้นทรงยศทศกัณฐ์ คิดร้ายต่อท้าวพาลี ชักรถบจรเวหา ให้เสียตบะภูบาล	ใจเคียดเคียดฉันท ข้ามเมืองราชา
--	--

(รามเกียรติ์กัณฑ์วรรณกรรมในท้องถิ่นภาคใต้, 2522 : 185)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นความอาฆาตพยาบาทที่ทศกัณฐ์มีต่อพาลี ทศกัณฐ์แค้นพาลีมากถึงกับนำผู้หญิงใส่รถเหาะข้ามเมืองของผู้อื่น จากเหตุการณ์นี้ทำให้ทศกัณฐ์เสียฤทธิ์จนพาลีจับได้และให้องคตทรมานเป็นของเล่นอยู่ถึงเจ็ดวัน ส่วนในรามเกียรติ์ฉบับวัดท่าแค ความอาฆาตพยาบาทของทศกัณฐ์ปรากฏหลังจากเหตุการณ์ที่ทศกัณฐ์พ่ายแพ้แก่เทพบุตรพาลีที่มาทำลายพิธีเหาะรูปเทวดาตามบัญชาของพระอิศวร นางมณโฑกล่าวว่าพาลินั้นน่าจะเป็นหนุมานแปลงกายมาตามอุบายของพิเภก ทศกัณฐ์จึงแสดงความอาฆาตพยาบาทพิเภกที่มักจะออกอุบายช่วยให้พระรามชนะศึกหลายครั้งจนจะออกไปสังหารพิเภกในวันรุ่งขึ้น ดังความว่า

อันอ้ายพิเภกสุรา จะทำสิ่งใดก็ล่วงรู้ ญาติมิตรก็ไม่คิดอาลัย พรุ่งนี้พี่จะยกพลขึ้น	ตั้งเจตาคายาเป็นพันไป มันบอกศัตรูให้แก่ไข หมายจะเป็นใหญ่ในเมืองมาร ไปฆ่ามันให้ม้วยสังขาร
---	---

(รามเกียรติ์กัณฑ์วรรณกรรมในท้องถิ่นภาคใต้, 2522 : 184)

3.2 ความแตกต่าง ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ดังนี้

3.2.1 รักศักดิ์ศรี ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรีมมเหียร หอมนาน และลังกาสิบโห และในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องควายท้าวระพี ทศกัณฐ์มีนิสัยรักศักดิ์ศรี กล่าวคือ ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรีมมเหียร ความรักศักดิ์ศรีของราภนาสวรปรากฏในตอนที่พระรามให้วรยศส่งสารไปบอกให้ราภนาสวรคืนนางสีดาให้พระราม ราภนาสวรกล่าวว่าตนไม่ใช่ผู้หญิงที่จะยอมคืนนางสีดาให้พระรามได้โดยง่าย ดังความว่า “หัวเล็กจุกันพ้อยบ่ปรับบิโยมค้ำท่านเสียดังอัน กีบใช้ผู้ชายแล ส่วนตนเรากีบใช้ผู้หญิงแล” (ปรีมมเหียร หอมนาน, 2527 : 28) ในเรื่องหอมนาน ความรักศักดิ์ศรีของราพนาสวรปรากฏในตอนที่พระรามให้วรยศส่งสารมาบอกให้ราพนาสวรคืนนางสีดา ราพนาสวรก็ไม่ยอมคืน เพราะราพนาสวรคิดว่าตนเองตั้งใจไปลักนางสีดามา จะคืนให้พระรามโดยง่ายไม่ได้ ดังความว่า “เราบ่ปันด้วยง่ายได้แล เต็มใจเต็มคิงจึงไปลักเอาเมียท่านมาแล้ว พ้อยจักส่งไปด้วยง่ายได้นั้นชา” (ปรีมมเหียร หอมนาน, 2527 : 72) ในเรื่องลังกาสิบโห ความรักศักดิ์ศรีของกุมมจักปรากฏในตอนที่กุมมจักรู้ว่าลัมมาได้อริณูดวงใจของตนไป แล้วลัมมาบอกให้กุมมจักลงมาราบทตนเอง กุมมจักกล่าวว่าขอตายดีกว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ยอมกราบไหว้ลัมา ดังความว่า “ข้าไม่อาจจะไปกราบท่านได้ ขอให้ท่านจงให้อภัยโทษเถอะเนอ เพราะอายุต่อชาวเมืองผู้ไพร่ ผู้ตายวายชีวิงเสียจะดีกว่า”(ลังกาสิบโท, 2534 : 80) ส่วนในรามเกียรติ์ฉบับอีสานเรื่องควายท้าวระพีปรากฏในตอนที่พระรามส่งสารมาบอกให้ราชนาสนมมอบนางสีดาคืนให้แก่พระราม ราชนาสนมไม่ยอมมอบคืนให้ เพราะตนเองตั้งใจไปปลักนางสีดามา จะคืนให้พระรามโดยง่ายไม่ได้ ดังความว่า “ราชะพะนาสนมกล่าวหาว่าเฮาบแบ่งด้วยง่ายได้ชะแลตอบใดใจใจว่าเต็มพื้นจึงลักเอาเมียท่านมาก่อน จะลงไปด้วยง่ายชะแล” (การวิเคราะห์ทูลมานในรามเกียรติ์ฉบับต่างๆ, 2547 : 386) นิสัยรักศักดิ์ศรีของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นไม่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1

3.2.2 ระมัดระวังรอบคอบ ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดก ราพณา-สวรมิ นิสัยระมัดระวังรอบคอบ เห็นได้จากเหตุการณ์ที่เมื่อราพณาสวรมิอายุได้ 12 ปีก็ได้เดินทางไปต่อสู้กับผู้ฤทธิ์ทั่วทุกหนแห่ง ดังความว่า “ท้าวราพณาสวรมิราท้าวโรคมาริ้วยให้อยู่ในอำนาจ แล้วก็ปล่อยตัว ทะยานไปยังป่าหิมพานต่อไป เทียวแสวงหาผู้รู้ศิลปศาสตร์จนทั่ว มิได้พบผู้รู้ แน่ใจว่าในชมพูทวีปไม่มีใครดีกว่าตนอีกแล้ว ก็กลับเมืองอินทปัตถ์” (พระรามชาดก, 2507 : 10) จากตัวอย่างนี้เป็นลักษณะนิสัยระมัดระวังรอบคอบของราพณาสวรมิที่ปราบผู้ฤทธิ์ทั่วทั้งชมพูทวีป เพื่อสร้างความมั่นใจว่าตนเองมีฤทธิ์เหนือผู้อื่นทั้งหมด ลักษณะนิสัยเช่นนี้ไม่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1

นอกจากนี้ เมื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นแล้วพบว่า ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีการแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ไม่หลากหลายเหมือนรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 โดยเฉพาะรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือและอีสานที่มีการแสดงลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์น้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์ในการแต่งและขนาดของเรื่อง รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือและอีสานแต่งเพื่อใช้เทศน์และเป็นเรื่องขนาดสั้น ผู้แต่งให้ความสำคัญกับการแสดงคุณธรรมของพระรามมากกว่าการนำเสนอตัวละครอื่นๆ ดังนั้นทศกัณฐ์จึงมีการแสดงลักษณะนิสัยไม่มากเท่ารามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ที่แต่งตามรามายณะฉบับสันสกฤตและมีเนื้อเรื่องขนาดยาว

ตารางสรุปการเปรียบเทียบลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น

ลักษณะนิสัย	ฉบับรัชกาลที่ 1	ฉบับท้องถิ่นเหนือ				ฉบับท้องถิ่นอีสาน			ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตก		
		ปรีหมเตียร	หอรมาน	พรหมจักร	ลังกาสิบโท	พระลักษมณ์	พระรามชาดก	ควายท้าวระพี	บ้านควนเกย	วัดท่าแค	วัดขนอน
1. มัวเมาในกามารมณ์	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
2. ท้อแท้ กลุ้มใจและสิ้นหวัง	/	-	-	-	-	-	-	-	-	/	/

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

3.ต้องการของของผู้อื่น	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-
4.อาฆาตพยาบาท	/	-	-	-	-	-	-	-	/	/	-
5.รักศักดิ์ศรี	-	/	/	-	/	-	-	/	-	-	-
6.ระมัดระวังรอบคอบ	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	-

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นได้ว่า ทศกัณฐ์ที่มีนิสัยชั่วเมวในกามารมณ์ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับ ทศกัณฐ์ที่มีนิสัยท้อแท้ กลุ้มใจและสิ้นหวังเมื่อรบแพ้ ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับวัดท่าแคและวัดขนอน ทศกัณฐ์ที่มีนิสัยต้องการของของผู้อื่น ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับบ้านควนเกย ทศกัณฐ์ที่มีนิสัยอาฆาตพยาบาทปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นใต้และตะวันตกฉบับบ้านควนเกยและวัดท่าแค ลักษณะนิสัยเหล่านี้เป็นลักษณะนิสัยที่เหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ส่วนลักษณะนิสัยที่แตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ได้แก่ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องปรัมมเหียร หอมนาน และล้างกลีบโห และรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องควายท้าวระพีมีนิสัยรักศักดิ์ศรี และทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดกมีนิสัยระมัดระวังรอบคอบ

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ตัวละครทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 กับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือ อีสาน ใต้และตะวันตกมีรูปร่างหน้าตา คุณลักษณะ และลักษณะนิสัยที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน ในด้านรูปร่างหน้าตา รูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่เหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ รูปร่าง มีสีเสียว และมีร่างแปลงที่มากมาย ส่วนรูปร่างหน้าตาของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่แตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับไม่ได้เป็นยักษ์และทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดกกำหนดให้มีรูปร่างประหลาด

ในด้านคุณลักษณะ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีคุณลักษณะเหมือนทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ มีความรู้ในศาสตร์และศิลป์และมีการถอดดวงใจ ส่วนคุณลักษณะของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่แตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ การถูกสังหารด้วยอาวุธวิเศษและการเกิดมาพร้อมอาวุธวิเศษที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นบางฉบับ สาเหตุที่คุณลักษณะของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีความเกี่ยวพันกับอาวุธวิเศษอาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์ของรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่กวีต้องการสร้างจินตนาการและความสนุกสนานให้กับผู้อ่าน

ด้านลักษณะนิสัย ลักษณะนิสัยที่ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหมือนกับทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ ชั่วเมวในกามารมณ์ ท้อแท้ กลุ้มใจและสิ้นหวังเมื่อรบแพ้ ต้องการของของผู้อื่น และอาฆาตพยาบาท ส่วนลักษณะนิสัยที่ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นแตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ ความรัก ศักดิ์ศรีและความระมัดระวังรอบคอบ ลักษณะนิสัยของทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่แตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 อาจเป็นเพราะความเชื่อของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นกษัตริย์ ทำให้ทศกัณฐ์ที่เป็นกษัตริย์มีความรักศักดิ์ศรีของตนเอง รวมทั้งมีความระมัดระวังรอบคอบด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

จากการศึกษาสังเกตได้ว่า ลักษณะนิสัยมีมาในการมรณปรากฏในรามเกียรติ์ทุกฉบับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้แต่งรามเกียรติ์ทุกฉบับมีการแต่งตอนที่ทศกัณฐ์ลักนางสีดา อันเป็นปมขัดแย้งสำคัญระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์ในเรื่องรามเกียรติ์ ดังนั้นทศกัณฐ์ที่มีนิสัยมีมาในการมรณปรากฏจึงไปลักนางสีดาจนทำให้เกิดสงครามกับพระราม ส่วนลักษณะของทศกัณฐ์ที่รามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับแตกต่างจากรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 คือ ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นไม่ได้เป็นยักษ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์ในการแต่งรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่ใช้เพื่อเทศน์ อันเป็นกิจกรรมทางศาสนาของชาวพุทธ ซึ่งศาสนาพุทธไม่ได้กำหนดว่าตัวละครฝ่ายร้ายต้องมีรูปร่างเป็นยักษ์ เพราะยักษ์ในพระพุทธศาสนามีนิสัยทั้งดีและไม่ดี ดังที่พระโศภิต ปญญาวิโร (2555 : 12) กล่าวถึงยักษ์ในพระพุทธศาสนาไว้ว่า “ยักษ์ในชาดกพระพุทธศาสนาเถรวาท ยักษ์มิใช่ตัวร้าย เป็นภัยต่อมนุษย์เสมอไป ยังมียักษ์หลายตนที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถาว่ามีบทบาทในทางที่ดี” จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ยักษ์ในพระพุทธศาสนาไม่ได้ถูกกำหนดว่าต้องเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่ดี ดังนั้นสิ่งที่ตัดสินความดีคือพฤติกรรม ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นจึงไม่ได้ถูกกำหนดว่าเป็นยักษ์ ส่วนทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเหนือเรื่องพรหมจักรกับรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นอีสานเรื่องพระรามชาดกที่เกิดมาพร้อมอาวุธวิเศษ ซึ่งแตกต่างจากทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 นั้นอาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์ของรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นที่ต้องการให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน ดังที่พิชลิน จินนุ่น (2547 : 371) กล่าวว่า ผู้แต่งจะสร้างความบันเทิงแก่ผู้อ่านโดยการสร้างตัวละครให้มีความแปลกกว่าตัวละครอื่น เน้นความสามารถและการผจญภัยของตัวละคร ผู้แต่งจะสร้างตัวละครตั้งแต่ชาติกำเนิดที่มหัศจรรย์ ลักษณะพิเศษของตัวละคร การผจญภัยของตัวละครกับศัตรู ดังนั้นผู้แต่งรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นจึงสร้างตัวละครทศกัณฐ์ที่มีกำเนิดที่มหัศจรรย์ คือ การมีอาวุธวิเศษติดตัวมาด้วย เพื่อสร้างความบันเทิงให้แกผู้อ่าน นอกจากนี้ การที่ทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นมีลักษณะนิสัยที่ไม่หลากหลายเท่าทศกัณฐ์ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 อาจเป็นเพราะขนาดของเรื่อง เนื่องจากรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นเป็นวรรณกรรมขนาดสั้น การแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครผ่านเหตุการณ์ในเรื่องจึงไม่หลากหลายเท่ารามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ 1 ที่เป็นเรื่องขนาดยาว

เอกสารอ้างอิง

- คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2527). *ปรัมมเหียร หอราแมน*. เชียงใหม่.
- ฉันทส ทองช่วย. (2522). *รามเกียรติ์กับวรรณกรรมท้องถิ่นฉบับภาคใต้*. ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ผะอบ โปะชะกฤษณะ. (2520). *วรรณกรรมประกอบการเล่นหนังใหญ่วัดขนอน จังหวัดราชบุรี*. โครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยทางโทรทัศน์และวิทยุ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พระจริยานุวัตร เขมจารีเถระ. (2518). *พระลัก-พระลาม (รามเกียรติ์สำนวนเก่าของอีสาน)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป.
- พระโศภิต ปญญาวิโร (แก้วเกิด). (2555). *การศึกษายักษ์ในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในศิลปกรรมไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสารประเสริฐ และหลวงศรีอมรญาณ. (2507). *พระรามชาดก*. ม.ป.ท.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

- พัชลินจ์ จินนุ่น. (2547). การวิเคราะห์ทหุมานในรามเกียรติ์ฉบับต่างๆ (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, พระบาทสมเด็จพระ. (2558). *บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม1-2*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ม. ศรีบุษรา (นามแฝง). (2534). *ลังกาสิบโท (รามเกียรติ์ของไทยลื้อ)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- สมพร สิงห์โต. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างรามายณะของวาลมิกีและรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังฆะ วรรณสัย. (2522). *ชาดกนอกนิบาตเรื่องพรหมจักร รามเกียรติ์ฉบับสำนวนภาษาลานนาไทย*. แผนกลานนาคดี-ศึกษา ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

